

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Навчально-науковий інститут права та гуманітарних наук

08-09-17S

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

SYLLABUS

Друга світова війна в історичній пам'яті та політиці		World War II in historical memory and politics	
Шифр за ОП	БК 2.1	Code in Degree Programme	
Освітній рівень: бакалаврський (перший)		Level of Education: Bachelor's (First)	
Галузь знань Освіта / Педагогіка	01	Field of Knowledge Education / Pedagogy	
Спеціальність Середня освіта (Історія)	014.03	Field of Study Secondary education (History)	
Освітня програма: Середня освіта (Історія)		Degree Programme: Secondary education (History)	

РІВНЕ – 2025

Силабус навчальної дисципліни «Друга світова війна в історичній пам'яті та політиці» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Історія)» спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія), галузі знань 01 Освіта/Педагогіка (за предметною спеціальністю «Історія»). Рівне: НУВГП, 2025. 16 с.

ОПП на сайті університету: <https://ep3.nuwm.edu.ua/27491/>

Розробник силабусу:

Данильчук Віталіна Романівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри богослов'я та соціально-гуманітарних дисциплін

Силабус схвалений на засіданні

кафедри богослов'я та соціально-гуманітарних дисциплін

Протокол № 1 від «02» вересня 2025 року

В.о. завідувача кафедри: к.філос.н., доцент Мельничук Ю. І.

Керівник освітньої програми:

Данильчук В. Р., к.і.н., доцент.

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІПГН

Протокол № 1 від «03» вересня 2025 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІПГН:

Цимбалюк Валерій Іванович, к.ю.н., професор.

© Данильчук В. Р., 2025

© НУВГП, 2025

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ДРУГА СВІТОВА ВІЙНА В ІСТОРИЧНІЙ ПАМ'ЯТІ ТА ПОЛІТИЦІ»	
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ВК 2.1 «Друга світова війна в історичній пам'яті та політиці» відноситься до вибірових дисциплін циклу фахової підготовки за ОП «Середня освіта (Історія)»	
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Освітня програма	Середня освіта (Історія)
Спеціальність	014.03 Середня освіта (Історія)
Рік навчання, семестр	3 рік навчання, 5 семестр
Кількість кредитів	3
Лекції:	14 годин (д.ф.н.); 2 години (з.ф.н.)
Практичні заняття:	18 годин (д.ф.н.); 8 годин (з.ф.н.)
Самостійна робота:	58 годин (д.ф.н.); 80 години (з.ф.н.)
Курсова робота:	–
Форма навчання	денна/заочна
Форма підсумкового контролю	залік
Мова викладання	українська
ІНФОРМАЦІЯ ПРО РОЗРОБНИКІВ	

Лектор	<i>Данильчук Віталіна Романівна,</i> кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри богослов'я та соціально-гуманітарних дисциплін
ORCID	https://orcid.org/0000-0002-7176-7386
Як комунікувати	v.r.danylchuk@nuwm.edu.ua, тел. 0966072216
ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ	
Мета та завдання	
Метою курсу є формування у здобувачів освіти цілісного розуміння Другої світової війни не лише як історичної події, а як складного культурно-політичного феномену в сучасній пам'яті. Курс спрямований на опанування навичок критичного аналізу історичних джерел, музейних експозицій та цифрових проєктів, а також на вивчення того, як особистий досвід трансформується у суспільні та державні наративи. Завдання навчальної дисципліни: розкрити сутність Другої світової війни як об'єкта історичної пам'яті та ознайомити студентів із методологією інтерпретації джерел (зокрема его-документів) у контексті соціально-політичних процесів в Україні; проаналізувати взаємодію колективної, родинної та локальної пам'яті, з'ясувавши роль державних інституцій та приватних свідчень у формуванні уявлень про воєнне минуле; розглянути музейні експозиції як інструменти творення наративів про війну та навчити студентів критично деконструювати візуальні й текстові образи в музейному просторі; дослідити особливості репрезентації досвіду війни різних груп населення, простеживши їхнє місце в сучасному суспільному дискурсі; працюючи з онлайн-архівами, базами даних та іншими інструментами простежити трансформацію культури пам'яті в цифрову епоху; сприяти формуванню навичок самостійного пошуку й аналізу комеморативних практик, виховуючи відповідальне ставлення до захисту історичної правди від ідеологічних маніпуляцій.	
Посилання на розміщення освітнього компонента на навчальній платформі Moodle, на платформі освітніх програм та їхніх освітніх компонентів	
https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=6127	
Передумови вивчення (місце освітнього компоненту в структурно-логічній схемі)	
Передумовами вивчення навчальної дисципліни ВК 2.1 «Друга світова війна в історичній пам'яті та політиці» є опанування таких дисциплін як: «Основи музейно-архівної справи», «Історичне джерелознавство» тощо.	

Компетентності

Вивчення навчальної дисципліни «Друга світова війна в історичній пам'яті та політиці» передбачає формування у студентів таких компетентностей:

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії.

ЗК13. Знання про збирання і наукове опрацювання історичних джерел та творчої спадщини видатних діячів різних історичних епох.

ЗК14. Знання та усвідомлення соціокультурного розвитку людства на різних етапах його минулого.

ЗК16. Знання та розуміння методів наукового пізнання і підходів до організації наукових досліджень.

ФК4. Оволодіння знаннями сучасних досліджень в галузі історії.

ФК5. Знання категоріально-понятійного апарату історичної науки, здатність орієнтуватися у науковій періодизації історії, використовувати її як спосіб пізнання історичного процесу.

ФК6. Здатність інтегрувати набуті знання соціальних та гуманітарних наук у професійну діяльність.

ФК12. Здатність навчати учнів державною мовою, формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН4. Поєднувати та застосовувати вміння з педагогіки і психології у професійній діяльності.

ПРН9. Вміти обробляти, класифікувати й інтерпретувати історичні джерела.

ПРН16. Вміти використовувати регіонально-краєзнавчу складову історії для активізації пізнавальної діяльності учнів; розуміти й популяризувати історико-культурну спадщину України та світу.

Структура та зміст освітнього компонента

Організаційна структура освітнього компонента

МОДУЛЬ 1.

Історичний вимір Другої світової війни: джерела, досвід, контексти

Тема 1. Джерела з історії Другої світової війни та їх інтерпретація

Д.ф. Лекції – 2 год., практичні – 2 год., самостійна робота – 6 год.

З.ф. Лекції – 1 год., практичні – 2 год., самостійна робота – 8 год.

Історичні джерела: сутність, основні характеристики та роль у дослідженні подій Другої світової війни. Класифікація джерел з історії війни. Особливості роботи з офіційними документами: достовірність, контекст, обмеження. Мемуари, щоденники та листи: суб'єктивність, пам'ять, інтерпретація подій. Усна історія: методика збору, проблеми критики та достовірності. Переваги та труднощі роботи зі свідченнями очевидців війни. Візуальні джерела: аналіз змісту, символіки та впливу на суспільну пам'ять. Матеріали преси та пропаганда: оцінка джерела та виявлення ідеологічних наративів. Радянські та німецькі джерела воєнного періоду: особливості подачі інформації та наративи. Застосування джерел у вивченні локальної історії війни. Друга світова війна в сучасній історіографії.

ПРН4, ПРН9, ПРН16.

Тема 2. Україна у Другій світовій війні: соціально-економічний та політичний вимір

Д.ф. Лекції – 2 год., самостійна робота – 6 год.

З.ф. Лекції – 1 год., самостійна робота – 8 год.

Українське питання у зовнішній політиці великих держав напередодні та на початку Другої світової війни. Більшовицька інкорпорація Західної України. Поширення тоталітарного режиму. Репресії. Депортації. Початок німецько-радянської війни і встановлення «нового порядку». Адміністративний поділ України нацистами. Особливості окупації у різних частинах України. Органи управління на окупованій території України. Соціально-економічна політика окупаційної влади. Український самостійницький повстанський рух. Партизанський рух. Культурно-освітнє життя на території українських земель в роки Другої світової війни.

ПРН4, ПРН9, ПРН16.

Тема 3. Друга світова війна в історії та колективній пам'яті

Д.ф. Лекції – 1 год., практичні – 2 год., самостійна робота – 6 год.

З.ф. практичні – 1 год., самостійна робота – 8 год.

Значення Другої світової війни для історії ХХ ст. Війна як історичний факт і як елемент колективної пам'яті. Моделі історичної пам'яті про події війни. Європейський та світовий контекст пам'яті про війну. Радянська модель пам'яті про війну. Пам'ять про Другу світову війну в незалежній Україні. Переосмислення досвіду війни. Дискусії та конфлікти пам'яті. Війна пам'ятей: протистояння російської та української інтерпретацій. Форми збереження пам'яті: меморіали, музеї, пам'ятні дати, усна історія, архіви, література та мистецтво та ін. Значення пам'яті про Другу світову війну для сучасної України та світу.

ПРН4, ПРН9, ПРН16.

Тема 4. Друга світова війна у родинній та локальній пам'яті

Д.ф. Лекції – 1 год., практичні – 2 год., самостійна робота – 6 год.

З.ф. практичні – 1 год., самостійна робота – 8 год.

Актуальність дослідження родинної та локальної пам'яті. Пам'ять як джерело історії: можливості та обмеження. Родинна пам'ять про Другу світову війну. Усні історії та сімейні наративи. Листи, щоденники, фотографії як носії пам'яті. Трансформація родинних спогадів у поколіннях. Локальна пам'ять. Місцеві практики вшанування пам'яті (пам'ятники, меморіальні заходи). Міфи та легенди воєнного часу у місцевих громадах. Приклади збереження пам'яті в музеях, архівах, закладах освіти. Методи дослідження родинної та локальної пам'яті. Усна історія: інтерв'ю та робота зі свідками. Робота з локальними архівами та матеріальними джерелами. Цифрові ресурси й локальні ініціативи пам'яті. Роль родинної та локальної пам'яті у збереженні досвіду війни. Їх значення для сучасної історичної науки й громадської культури пам'яті.

ПРН4, ПРН9, ПРН16.

Тема 5. Музейні наративи про Другу світову війну

Д.ф. Лекції – 2 год., практичні – 2 год., самостійна робота – 6 год.

З.ф. практичні – 1 год., самостійна робота – 8 год.

Актуальність вивчення музейних наративів про Другу світову війну. Роль музеїв у формуванні колективної пам'яті. Музей як простір пам'яті. Види музеїв (національні, локальні, меморіальні). Структура музейних експозицій: хронологія, тематичні блоки, інтерактивні експонати. Музейні наративи. Що таке музейний наратив і як він формується. Приклади радянських наративів про Другу світову війну. Сучасні українські музейні наративи: зміни акцентів та інтерпретацій. Форми подання історії у музеях. Документальні матеріали: листи, щоденники, фотографії, нагороди. Усні свідчення очевидців та інтерактивні експозиції. Відео, цифрові ресурси, мультимедіа. Проблеми та виклики. Політика пам'яті та ідеологічні впливи. Конфлікти інтерпретацій: локальний, національний та міжнародний контекст. Роль музейних наративів у збереженні пам'яті про Другу світову війну. Значення для освіти та культури пам'яті.

ПРН4, ПРН9, ПРН16.

МОДУЛЬ 2.

Соціальні та цифрові проєкції пам'яті про Другу світову

Тема 6. Пам'ять про оstarбайтерів та військовополонених в сучасному суспільному просторі

Д.ф. Лекції – 2 год., практичні – 2 год., самостійна робота – 6 год.

З.ф. практичні – 1 год., самостійна робота – 8 год.

Остарбайтери та військовополонені у Другій світовій війні: історичні аспекти. Масштаби примусової праці та доля військовополонених у нацистській Німеччині. Репатріаційні процеси. Радянська політика пам'яті щодо остарбайтерів і військовополонених після війни. «Війна проти пам'яті». Формування образу військовополоненого, остарбайтера. Відкриття нових джерел та дослідження теми з кінця XX – початку XXI ст. Усна історія: спогади колишніх остарбайтерів і військовополонених. Музеї, архіви та меморіальні практики, присвячені остарбайтерам і полоненим. Дослідницькі проєкти, видавнича діяльність, тематичні наукові конференції, освітні заходи, постійно діючі і тимчасові музейні експозиції, музейно-виставкові ініціативи. Трансформація пам'яті після 1991 р.: Україна та міжнародний контекст. Цифрові ресурси та онлайн-ініціативи збереження пам'яті. Значення пам'яті про остарбайтерів і військовополонених для сучасної історичної науки.

ПРН4, ПРН9, ПРН16.

Тема 7. Голокост і проблеми збереження історичної пам'яті

Д.ф. Лекції – 2 год., практичні – 2 год., самостійна робота – 6 год.

З.ф. практичні – 1 год., самостійна робота – 8 год.

Історія Голокосту: загальноукраїнський та регіональний аспекти. Голокост як історичний факт і як елемент колективної пам'яті. Основні етапи та масштаби Голокосту в Європі та Україні. Джерела для дослідження Голокосту: документи, спогади, усна історія, світлини. Проблеми репрезентації Голокосту в радянській історіографії. Політика пам'яті про Голокост у незалежній Україні. Меморіали та музеї Голокосту: український і міжнародний досвід. Освітні та культурні практики збереження пам'яті (шкільні програми, література, кіно та ін.). Виклики сучасності: забуття, заперечення та викривлення пам'яті про Голокост. Значення пам'яті про Голокост для формування культури пам'яті та прав людини.

ПРН4, ПРН9, ПРН16.

Тема 8. Жіночий досвід війни у пам'яті та джерелах

Д.ф. Лекції – 1 год., практичні – 2 год., самостійна робота – 6 год.

З.ф. практичні – 1 год., самостійна робота – 8 год.

Гендерний підхід до вивчення історії Другої світової війни. Актуальність вивчення жіночого досвіду війни. Жінки на фронті: військові, медики, зв'язкові. Жіночі долі в тилу: праця, виживання, репресії. Особисті свідчення: листи, щоденники, усні історії. Жіночі образи війни у радянській і сучасній українській історіографії. Пам'ять про жіночий досвід у літературі, мистецтві, кіно. Музеї та архіви як зберігачі жіночих історій війни. Значення жіночого досвіду для культури пам'яті та історичної науки.

ПРН4, ПРН9, ПРН16.

Тема 9. Війна в дитячих спогадах: щоденники та листи дітей

Д.ф. Лекції – 1 год., практичні – 2 год., самостійна робота – 4 год.

З.ф. практичні – 1 год., самостійна робота – 8 год.

Актуальність вивчення дитячих спогадів війни. Особливості дитячого досвіду під час Другої світової війни. Щоденники та листи як джерела історії війни. Тематика дитячих записів: страх, виживання, сімейні переживання. Радянська та сучасна історіографія дитячих спогадів. Проблеми збереження та публікації дитячих щоденників. Музеї, архіви та онлайн-ресурси дитячих свідчень. Використання дитячих джерел у шкільній та університетській освіті. Психологічний аспект спогадів дітей війни. Значення дитячих спогадів для колективної пам'яті та сучасного суспільства.

ПРН4, ПРН9, ПРН16.

Тема 10. Цифрові виміри пам'яті про Другу світову війну

Д.ф. практичні – 2 год., самостійна робота – 6 год.

З.ф. практичні – 1 год., самостійна робота – 8 год.

Поняття цифрової історії (Digital History) та її роль у дослідженні Другої світової війни. Процеси цифровізації архівних фондів та створення відкритих електронних реєстрів. Структура та дослідницький потенціал міжнародних онлайн-архівів (Arolsen Archives, бази даних Яд Вашем, United States Holocaust Memorial Museum). Українські цифрові проєкти з комеморації жертв війни. Методика роботи з оцифрованими джерелами особистого походження (щоденники, листи, фото). Інтерактивні мапи та віртуальні екскурсії як новітні форми музейної презентації воєнних подій. Візуалізація воєнної історії в соціальних мережах та медіапросторі.

Проблеми верифікації та етики використання цифрового контенту. Роль цифрових платформ у збереженні родинної та локальної пам'яті. Використання цифрових ресурсів у професійній діяльності вчителя історії. Значення цифрової гуманітаристики для подолання ідеологічних маніпуляцій та формування об'єктивного погляду на минуле.
 ПРН4, ПРН9, ПРН16.

Форми та методи навчання

Форми проведення занять: лекції, практичні заняття, консультації.
Форми організації освітнього процесу: навчальні заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання, контрольні заходи.
Особливості практичної підготовки: долучення до занять фахівців-практиків.
Методи викладання та технології: аналітичні, дослідницькі, проблемно-пошукові, інтерактивні; обговорення, дискусія, презентація, кейс-метод, практичні завдання, опитування, аналітична записка, цифрові технології навчання та інші.

Інструменти, обладнання, програмне забезпечення

Мультимедіа-, проекційна апаратура, комп'ютери, бібліотечні фонди, цифрові застосунки, інформаційно-пошукові системи.
 На навчальних заняттях здобувачі без обмежень можуть використовувати мобільні телефони та ноутбуки.

Порядок оцінювання програмних результатів навчання

Розподіл балів за практичними заняттями та формами контролю		
Вид занять	Бали	Форми контролю
Поточна складова оцінювання		
Практичне заняття № 1. Джерела з історії Другої світової війни та їх інтерпретація	5	Усна відповідь (студент відповідає на питання викладача в усній формі), письмова відповідь (студент виконує завдання або пише відповіді на питання письмово), презентація, тести, дискусія, розв'язання практичних завдань, аналіз кейсів тощо.
Практичне заняття № 2. Друга світова війна в історії та колективній пам'яті	5	
Практичне заняття № 3. Друга світова війна у родинній та локальній пам'яті	5	
Практичне заняття № 4. Музейні наративи про Другу світову війну	5	
Практичне заняття № 5. Пам'ять про остарбайтерів та військовополонених в сучасному суспільному просторі	5	
Практичне заняття № 6. Голокост і проблеми збереження історичної пам'яті	5	
Практичне заняття № 7. Жіночий досвід війни у пам'яті та джерелах	5	
Практичне заняття № 8. Війна в дитячих спогадах: щоденники та листи дітей	5	
Практичне заняття № 9. Цифрові виміри пам'яті про Другу світову	5	
Індивідуальна робота	10	Дослідницькі завдання, індивідуальні проекти, презентації тощо.

Самостійна робота	5	Домашні завдання, підготовка презентацій або досліджень.
Усього поточна складова оцінювання:	60	
Модульний контроль №1	20	Тести
Модульний контроль №2	20	Тести
Усього підсумкова складова оцінювання:	40	
РАЗОМ	100	

Для отримання додаткових балів студент, за узгодженням з викладачем може виконувати додаткові завдання наукового характеру (написання наукових тез, підготовка доповіді на конференцію, написання наукової статті тощо)

Критерії оцінювання

Основні критерії, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів з навчальної дисципліни:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені силабусом;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів;
- своєчасність виконання;
- дотримання вимог до оформлення.

Критерії оцінювання практичних завдань (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру, порушені терміни виконання та вимоги до оформлення;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки, порушені терміни виконання та вимоги до оформлення;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

*у разі колективного виконання завдань передбачається розподіл балів між виконавцями

Критерії оцінювання ситуаційних вправ та інших завдань творчого характеру* (% від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало, порушені терміни виконання;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки,

судження здобувача вищої освіти недостатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог до термінів та оформлення;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

*у разі колективного виконання завдань передбачається розподіл балів між виконавцями.

Підсумкова складова оцінювання передбачає складання двох модульних контролів (та/або заліку/іспиту) у тестовій формі на платформі Moodle.

Залік/іспит здається студентом у таких випадках:

- студент не повністю виконав завдання передбачені силабусом дисципліни та не отримав рекомендацію щодо автоматичного зарахування суми поточних балів у якості підсумкової оцінки;

- студент хоче покращити отриману шляхом автоматичного зарахування суми поточних балів підсумкову оцінку.

Тестові завдання включають три рівні складності: достатній рівень (запитання з однією правильною відповіддю із п'яти запропонованих варіантів), вище достатнього (запитання із декількома правильними відповідями із п'яти запропонованих варіантів), високого рівня складності (завдання на аналіз інформації з однією правильною відповіддю із п'яти запропонованих варіантів). Структура білета для семестрового модульного контролю та для заліку/іспиту наведена у таблицях:

Структура завдань для семестрового модульного контролю

Рівень складності завдання	Загальна кількість завдань	Оцінка завдань, балів		Час виконання, хвилин	
		за одне	загальна	на одне	загальний
Достатній рівень складності	20	0,4	0 - 8	0,9	18
Вище достатнього рівня складності	9	1	0 - 9	2	18
Високий рівень складності	1	3	0 - 3	4	4
Всього	30	X	20	X	40

Структура завдань для підсумкового контролю (заліку/іспиту)

Рівень складності завдання	Загальна кількість завдань	Оцінка завдань, балів		Час виконання, хвилин	
		за одне	загальна	на одне	загальний
Достатній рівень складності	30	0,9	0 - 27	1,5	45

Вище достатнього рівня складності	9	1	0 - 9	3	27
Високий рівень складності	1	4	0 - 4	4	4
Всього	40	X	40	X	76

Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна література:

1. Війна і міф. Невідома Друга світова / за заг. ред. О. Зінченка, В. В'ятровича, М. Майорова. Харків, 2016. 272 с.
2. Вовк О. В. Спогади учасників українських військових формувань у збройних силах Німеччини як джерело вивчення повсякденного життя вояків Другої світової війни. Сумська старовина. 2021. №58. С. 35-47.
3. Голденштейн К. О. Політика пам'яті як ресурс символічної політики. Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія політичні науки. 2023. С. 66-71.
4. Грицюк В.М., Лисенко О. Є., Кидонь В. І. Пролог німецько-радянської війни: політичні та військово-стратегічні аспекти. Український історичний журнал. №3. 2021. С. 56 – 79
5. Грінченко Г. Г. Методичні рекомендації з організації дослідження усної історії. Харків, 2007. 28 с.
6. Давидюк Р. Уенерівці в УПА на Волині. Новітня доба / гол. ред. Михайло Романюк; НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 2023. Вип. 11. С. 81-95.
7. Данильчук В. Р. Документи Державного архіву Рівненської області як джерело вивчення досвіду примусової праці остарбайтерів. Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії. Рівне : РДГУ, 2019. Вип. 31. Кн. 1. С. 178-185.
8. Данильчук В. Р. Рейхскомісаріат – Рейхові: українці з Рівненщини на примусових роботах в Австрії та Німеччині. Рівне: ПП ДМ, 2013. 282 с.
9. Данильчук В. Р. Репрезентація пам'яті про військовополонених із СРСР періоду Другої світової війни у сучасному суспільстві. Радянські репресії у західних областях України (1939–1953): історія, особистості, пам'ять: колективна монографія / відп. ред. В. Ільницький. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2022. С. 115-126.
10. Дворкін І. Пам'ять про Другу світову війну в умовах російсько-української війни: постановка проблеми. Українознавчий альманах. 2023. Вип 33. С.24-28.
11. Долганов П. Життя і загибель єврейської громади Здолбунова. Рівне: Волинські обереги, 2024. 328 с.
12. Друга світова війна в історичній пам'яті України. (За матеріалами Українського інституту національної пам'яті) / Упоряд.: Л. Герасименко, Р. Пилявець. Київ-Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2010. 247 с.
13. Друга світова війна на уроках історії в школі: Інтерактивний онлайн-посібник / Заг. ред. Кендзьора П. І. Львів, 2017. 116 с.
14. Житков О. А. Пам'ять про Другу світову війну крізь призму героїзму й трагедії оточення 6-ї та 12-ї армій Південно-західного фронту в Центральній Україні. Культурологічний альманах. 2024. №3. С. 122–128.
15. Історія Голокосту: освіта та пам'ять / Упоряд.: В. Бобров, Н. Голосова, О. Педан-Слепухіна, А. Подольський, М. Тяглий. Вид. 2-ге, випр. К., УЦВІГ, 2016. 124 с.
16. Кашеварова Н. Друга світова війна очима радянських військовополонених: свідчення, зібрані Оперативним штабом Розенберґа (Польща, жовтень 1944). З архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ. 2020. № 1 (53). С. 454.
17. Коннертон П. Як суспільства пам'ятають. Київ : Ніка-Центр, 2004. 184 с.
18. Культура історичної пам'яті: європейський та український досвід / Ю. Шаповал, Л. Нагорна, О. Бойко та ін.; за заг. ред. Ю. Шаповала. Київ: ІПІЕНД, 2013. 600 с.

19. Культура історичної пам'яті: європейський та український досвід / Ю. Шаповал, Л. Нагорна, О. Бойко та ін.; за заг. ред. Ю. Шаповала. К. : ІПІЕНД, 2013. 600 с.

20. Левченко Ю. І. Особливості реалізації політики окупаційної влади в адміністративно-територіальних одиницях України 1941-1944 рр. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. 402 с.

21. Лисенко О., Пастушенко Т. «Велика Перемога» у «Великій Вітчизняній війні» як радянсько-російський колоніальний проєкт. Український історичний журнал. 2025. № 2 (581). С. 60-80.

22. Лисенко О., Хойнацька Л. Пам'ять про Другу світову війну: між ритуалом та дійсністю. Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри: зб. наук. праць Вип. 6 / відп. ред. М. І. Михайлуца. Херсон: ФОП Грінь Д.С., 2017. С. 209–216.

23. Нора П. Теперішнє, нація, пам'ять / П'єр Нора; пер. із фр. А. Рєпи Київ : ТОВ «Видавництво «Кліо», 2014. 272 с.

24. Подольський А. До питання концепції комплексної меморіалізації Бабиного Яру: історичні контексти та політичні виклики. Суспільно-політичні та історичні аспекти розвитку. 2022. С. 345-366.

25. Рижева Н. О. Сучасна українська історіографія Голокосту. Південний архів (історичні науки): збірник наукових праць. Вип. 37. Херсон, 2022. С. 82-91.

26. Салата О. Український театр в умовах німецької окупації 1941–1942 рр. Наукові зошити історичного факультету Львівського університету. 2022. №23. С. 83 – 92.

27. Смирнов А. Між хрестом, свастикою і червоною зіркою: українське православ'я в роки Другої світової війни. Одеса: Гельветика, 2021. 416 с.

28. Снайдер Тімоті. Чорна земля. Голокост як історія і застереження / Перекл. з англ. П. Білак, О. Камишнікова, Т. Родіонова. Київ, 2017. 394 с.

29. Стельникович С. В. Житомирсько-Вінницький регіон в умовах нацистської окупації (1941–1944 рр.). Житомир, 2015.

30. Стяжкіна О. «Червоні злодії» Другої світової: витоки, практика й наслідки мародерства радянських військовослужбовців. УІЖ. №3. 2022. С. 14.

31. Сурмач О. І. Діяльність митрополита А. Шептицького в роки німецької окупації. Наукові праці історичного ф-ту Запорізького ун-ту. 2015. Вип. 42. С. 132–136.

32. Україна в Другій світовій війні: погляд з ХХІ століття. Історичні нариси / Ред. кол.: В. А. Смолій (голова колегії) та ін., Г. В. Боряк, Ю. А. Левенець, В. М. Литвин, О. Є. Лисенко (відп. ред.), О. С. Онищенко, О. П. Рєнт, П. Т. Тронько. Київ, 2015. Кн. 3.

33. Як зберегти пам'ять? Посібник з громадського архівування / за ред. А. Добошевської; упоряд.: Г. Боднар, Я. Лазар, Т. Привалко. Київ – Львів. 2025. 164 с.

Допоміжна література:

1. Баран В. Україна: воєнне літо 1941 року. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Історичні науки. 2018. №27. С. 94-103.

2. Гетьманчук М. П. Сучасні підходи до висвітлення природи, причин проявів радянського колабораціонізму в період Другої світової війни. Літопис Волині. 2022. №27. С. 142-148.

3. Геча О. Революції, політичні трансформації та війни першої половини ХХ ст. в житті єврейських громад Правобережної України: колективний та персональний виміри. Житомир, 2021. 274 с.

4. Голденштейн К. О. Політика пам'яті як ресурс символічної політики. Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія: Політичні науки. 2023. №8. С. 66-71.

5. Давидюк Р. Життєпис Марка Луцкевича в контексті сучасної політики пам'яті. Радянські репресії у західних областях України (1939-1953): історія, особистості, пам'ять. Колективна монографія. Відп. ред. В. Ільницький. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2022. 374 с. С. 227–246.

6. Данильчук В. Р. Пам'ять про остарбайтерів та військовополонених періоду Другої світової війни в сучасному суспільному просторі. Erinnerungsorte und konkurrierende Erinnerungskulturen. Geschichtspolitische Konflikte in der Ukraine

und der Republik Moldau. Veröffentlichungen des Moldova-Instituts Leipzig / Herausgegeben von Vasile Dumbrava und Igor Şarov. 2023. Band 10. P. 73-87.

7. Данильчук В.Р., Міщук М.О. Легальні періодичні видання для дітей на території генеральної округи «Волинь-Поділля» у період нацистської окупації. Східноєвропейський історичний вісник. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 28. С. 159-169.

8. Жив'юк А. Антон Олійник: Нескорена мрія. Науково-документальне видання. Рівне: Дятлик М., 2019. 312 с.

9. Зек Б. М. Луцьк у роки нацистської окупації (1941–1944). Луцьк, 2017. 421 с.

10. Лисенко О. Подолання «міфу війни», або від якої спадщини ми відмовляємося: науковий дискурс, політика пам'яті та сучасні виклики (з приводу 70-річчя перемоги над нацизмом і фашизмом). Український історичний журнал. 2015. №2.

11. Мусан В. О. Організація шкільної освіти в роки нацистської окупації (на прикладі функціонування школи № 2 міста Рівного). Національна та історична пам'ять. 2013. Вип. 6. С. 133-144.

12. Михальчук Р. Мізоч: життя та загибель єврейської громади / Міжнародний проєкт «Мережа пам'яті» Фонд «Меморіал убитими євреям Європи», Укр. центр вивчення історії Голокосту. Рівне : Волин. обереги, 2025. 108 с.

13. Насильство над цивільним населенням України. Документи спецслужб. 1941-1944 / уклад. В. Васильєв та ін. Київ, 2018. 752 с.

14. Пастушенко Т. Злочини проти радянських військовополонених у роки Другої світової війни та переслідування нацистських злочинців у повоєнній Німеччині. Сторінки воєнної історії України. 2025. Вип. 29. С. 144-166.

15. Погорєлов А. Залучення нацистською окупаційною владою агітаторів та їх використання в усній і кінофотопропаганді (1942–1944 рр.). Український історичний журнал. 2019. №5. С. 36–58.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Інститут історії України НАН України – <http://history.org.ua/uk>
2. Український інститут національної пам'яті – <https://uinp.gov.ua/>
3. Національна спілка краєзнавців України – <http://nsku.org.ua/>
4. Національна бібліотека України ім. В. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека – <https://lib.rv.ua/>
6. Рівненський обласний краєзнавчий музей – <https://museum.rv.gov.ua/>
7. Державний архів Рівненської області – <https://rv.archives.gov.ua/>
8. Музейний простір України – <http://www.prostir.museum>
9. Музей воєнного дитинства - <https://warchildhood.org/ua/>
10. Національний музей історії України у Другій світовій війні. Меморіальний комплекс – <https://warmuseum.kyiv.ua/>
11. Українська Асоціація усної історії – <https://oralhistory.com.ua/>
12. Arolsen Archives – <https://arolsen-archives.org/uk/about-us/portrait/>

Поєднання навчання та досліджень

Здобувачі вищої освіти залучаються до реалізації наукових досліджень шляхом дослідження індивідуально визначених тем, висвітлення їх на наукових конференціях, семінарах, круглих столах, написання наукових тез та статей.

В освітньому процесі використовуються наукові досягнення викладача курсу та інших науковців, зокрема:

1. Данильчук В. Р. Пам'ять про оstarбайтерів та військовополонених періоду Другої світової війни в сучасному суспільному просторі. *Erinnerungsorte und konkurrierende Erinnerungskulturen. Geschichtspolitische Konflikte in der Ukraine und der Republik Moldau. Veröffentlichungen des Moldova-Instituts Leipzig / Herausgegeben von Vasile Dumbrava und Igor Şarov. 2023. Band 10. P. 73-87.*

2. Данильчук В. Р. Репрезентація пам'яті про військовополонених із СРСР періоду Другої світової війни у сучасному суспільстві. Радянські репресії у західних областях України (1939–1953): історія, особистості, пам'ять: колективна монографія / відп. ред. В. Ільницький. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2022. С. 115-126.

3. Данильчук В. Р., Міщук М. О. Легальні періодичні видання для дітей на території генеральної округи «Волинь-Поділля» у період нацистської окупації. *Східноєвропейський історичний вісник. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 28. С. 159-169.*

4. Спогади мешканців села Варковичі та інших місцин про 1920–1960 роки / Упоряд.: Андрій Лозін, Віра Бондарук, Віталіна Данильчук. Вид. 2-ге, допов. Рівне: Дятлик М., 2025. 196 с.

5. Данильчук В.Р. Повсякдення спецпоселенців крізь призму дитячого досвіду (1940-1946 рр.). *Україна–Польща: історична спадщина і суспільна свідомість. 2022. № 15. С. 226-231.*

6. Данильчук В.Р., Михальчук Р.Ю. Нормативно-правові основи функціонування системи відбування покарань у виправно-трудовах таборах ГУЛАГу. *Intermagum: історія, політика, культура. 2022. № 10. С. 57-72.*

ПОЛІТИКИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

Перелік соціальних, «м'яких» -навичок (soft skills)

Комунікабельність, стресостійкість, креативність, правильно ставити запитання, обґрунтовувати свою думку, правильно ставити задачі, здатність до навчання та інші.

Дедлайни та перескладання

Оголошення стосовно дедлайнів задачі та перездачі оприлюднюються на сторінці MOODLE <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=1102>.

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється згідно «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП», <https://ep3.nuwm.edu.ua/30369/>. Згідно цього документу і реалізується право студента на повторне вивчення дисципліни чи повторне навчання на курсі.

Неформальна та інформальна освіта (за потреби)

Студенти мають право на перезарахування результатів навчання набутих у неформальній та інформальній освіті згідно відповідного Положення про неформальну освіту <https://ep3.nuwm.edu.ua/28363/>.

Студенти можуть самостійно на платформах Prometheus, Coursera, edEx, edEra, FutureLearn та інших опановувати матеріал для перезарахування результатів навчання. При цьому важливо, щоб знання та навички, що формуються під час проходження певного онлайн-курсу чи його частин, мали зв'язок з очікуваними навчальними результатами даної дисципліни.

Правила академічної доброчесності

Вимоги дотримання академічної доброчесності регламентуються Положенням про академічну доброчесність в Національному університеті водного господарства та природокористування (<https://ep3.nuwm.edu.ua/25004/>) а також Політикою доброчесного використання штучного інтелекту в Національному університеті водного господарства та природокористування (<https://ep3.nuwm.edu.ua/32644/>).

Перелік рекомендованих видів академічної відповідальності за конкретні порушення академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти НУВГП наведено у додатку до Положення про академічну доброчесність в Національному університеті водного господарства та природокористування.

Зокрема, за списування під час проведення модульного контролю чи підсумкового контролю, студент позбавляється подальшого права здавати матеріал і у нього виникає академічна заборгованість.

За списування під час виконання окремих завдань, студенту знижується оцінка у відповідності до ступеня порушення академічної доброчесності.

Документи стосовно академічної доброчесності (про плагіат, кодекс честі студентів, документи Національного агентства стосовно доброчесності) наведені на сторінці ЯКІСТЬ ОСВІТИ сайту НУВГП - <https://nuwm.edu.ua/nuwm/yakist-osvity/general/>

Вимоги до відвідування

Пропуски занять без поважних причин не допускаються.

У випадку пропуску заняття з поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) студент може самостійно опрацювати лекційний матеріал на платформі Moodle. Пропущені практичні заняття відпрацьовуються шляхом виконання практичних завдань на платформі Moodle або шляхом усної здачі теми на консультації або шляхом виконання додаткового завдання за погодженням з викладачем.

На практичних та лекційних заняттях здобувачам дозволяється використовувати мобільні телефони та ноутбуки для навчальної мети (виконання практичних завдань, пошук необхідної інформації тощо).

Автор
Доцент КБСГД

Віталіна ДАНИЛЬЧУК

Затверджено

документ підписаний КЕП
Номер документа СИЛ №269
Підписувач Сорока Валерій Степанович
Підписувач (дані КЕП):
Сертифікат 3FAA9288358EC003040000009B6C3700C8C2C100